

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ HASAN ALİ YÜCEL EĞİTİM FAKÜLTESİNE YURTDIŞI VE YURTDIŞI ÖĞRENCİ TALEBİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Levent EREL^(*), Betül BATIR^(**)

ÖZET

Eğitim Fakülteleri öğretmen yetiştiren kurumlar olarak, ülke kültürünün zenginleşip yönlendirilmesine önemli katkıda bulunurlar. Üniversitemizin birimlerinden biri olan Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi'nin kuruluş yeri İstanbul, gerek bölgeler arası, gerekse kıtalar arası kültür ilişkisinin her çağda yaşam alanlarından biri olmuştur. Bu çalışmada, öğretmenlik mesleğini seçen 2.851 öğrencimizin doğum yerlerine göre elde edilen sayısal verilerle, dış ülkelerden, ülke içindeki Coğrafi Bölgelerden, il merkezlerinden, kırsal yerleşmelerden olan talebin bir değerlendirilmesi yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Eğitim Fakültesi, Öğrenci Talebi, Nüfus, Coğrafi Bölge.

ABSTRACT

As institutions established to train the teachers to be, faculties of education play an important part in the enrichment of a country's cultural life. Our university and Hasan Ali Yücel Faculty of Education, located in İstanbul, are basic construction Stones in the shaping of cultural relationships both between regions and between continents, and have been so far many decades. In this study, a group of 2.851 students who have chosen the teaching profession have been taken up, with statistical data of students' choices, according to places of birth such as from foreign countries, from various regions within the country, from urban centers and from rural areas.

Key Words: Faculty of Education, Student Choice, Population, Geographical Region.

* İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi

** İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü

GİRİŞ

İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi 1998 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. Fakülte ismini 1939-1946 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı yapmış, aynı zamanda Köy Enstitüleri'nin kurucusu Hasan Ali Yücel'den almıştır. Kuruluş yılında İlköğretim, Yabancı Diller, Eğitim Bilimleri ve Türkçe bölümlerinden oluşan fakültenin bölüm sayısı ileriki yıllarda, Özei Öğretim Bölümü'nün açılmasıyla beşi bulmuştur. Bölümlerin içerisinde yer alan programların sayısı ise ona yükselmiştir.

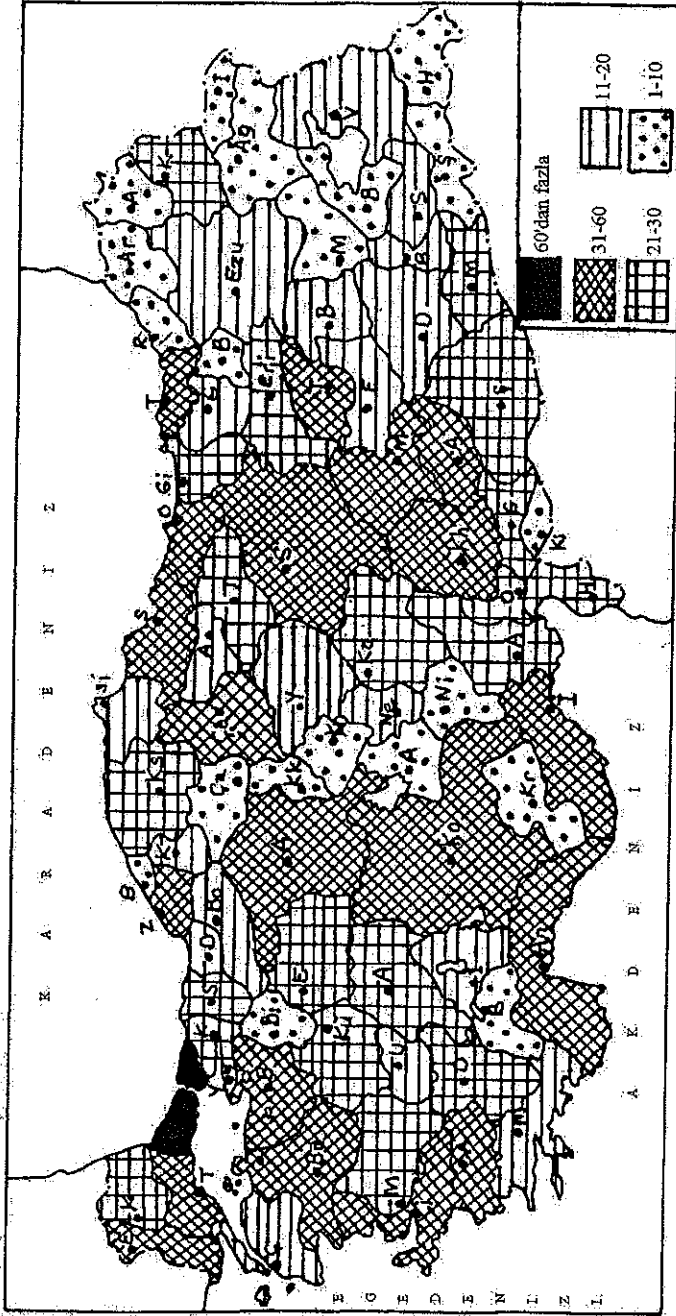
İlk dört bölümün I-IV. sınıfları, ilk mezunlarını 2002-2003 eğitim öğretim yılında vermiştir. Edebiyat Fakültesi'ne bağlı birimlerden Yabancı Diller Eğitimi Bölümü ile Eğitim Bilimleri Bölümü öğrencilerinin Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesine intibaklarının yapılması sonucu, kurulduğu tarihte mezun olanlar ve I-IV. sınıflarla birlikte Fakültenin eğitim verdiği öğrenci sayısı (2.851)'e ulaşmıştır (Tablo 1). Açılan sertifika programları ve Tezsiz Yüksek Lisans Programına kayıtlı öğrenci sayısı, bunun dışındadır. Bu çalışmada kullanılan veriler, Fakültenin eğitim-öğretime başladığı ilk dört yılı kapsamaktadır.

Tablo 1: Fakülte Bölümleri ve öğrenci sayıları

Bölüm	Öğrenci Sayısı	%
Yabancı Diller Bölümü	1.593	56
İlköğretim Bölümü	679	24
Eğitim Bilimleri Bölümü	412	14
Türkçe Bölümü	167	6
TOPLAM	2.851	100

I) DOĞUM YERİ VE NÜFUSA KAYIT VERİLERİ

Nüfus istatistiklerinde, bunlarla ilgili bilimsel çalışmalarda "Doğum Yeri" ile "Nüfusa Kayıt" verileri, iki hareket noktasını oluşturur. İlk adımda kişilerin doğdukları yerleşmede nüfus işlemleri yapılarak doğum yeri ve tarihi kaydedilir. Sonraki hayat aşamalarında, çalışma, eğitim, göç vb. nedenlerle doğulan yerden ayrılma durumunda, nüfus bilgileri yeni iskân yerine nakledilerek burada nüfus kaydı yapılır. Fakültemizdeki (2.851) öğrencinin bir kısmında doğum yeri ile nüfusa kayıt yerleri aynıdır, yani doğulan yerden bir nedenle uzun süreli ayrılma olmamıştır. Bazı öğrenciler ise belirtilen nedenlerden dolayı doğulan yerden ayrılıp, başka bir yerleşmede nüfus kaydı yaptırmışlardır. Bu araştırmada "Doğum Yeri" esas alınarak değerlendirmelerde yararlanılmıştır. Böylece, Fakülteye Türkiye dışından ve Türkiye coğrafi bölgelerinden olan talebin ayrıntılı biçimde incelenmesi mümkün olmuştur (Kılıç. M. 2002). [Harita:1]



Harita 1: Ülke genelinde, Eğitim Fakültesi'ne olan talebin illere göre dağılımı.

II) ÖĞRENCİLERİN DOĞUM YERLERİNE GÖRE AYRIMI

Doğum yerlerine göre yapılan değerlendirme iki ana gruba ayrılır:

- A. Türkiye Dışı Doğumlular,
- B. Türkiye Doğumlular.

A. Türkiye Dışı Doğumlular

Fakültemizde ülke dışı doğumlu öğrencilerimizin sayısı (401)'dir. Bu değer Fakülte toplamının (%14)'ünden biraz fazladır. Ülke dışı doğumluların büyük çoğunluğunu Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan Türk ailelerinin çocukları oluşturur. Türkiye dışı doğumlularda şu alt gruplar ayırt edilir:

- a) Almanya'daki Türk ailelerin çocukları.
- b) Balkanlardaki komşularımızdan gelenler. Yunanistan (Batı Trakya), Bulgaristan, Makedonya (Üsküp), Sırbistan-Karadağ (Kosova, Priştine), Arnavutluk, Bosna-Hersek.
- c) Avrupa'da yer alan diğer ülkelerden gelenler. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, İsviçre, Avusturya, Belçika, İngiltere ve Fransa.
- d) Orta Asya Türk Cumhuriyetleri doğumlular. Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan.
- e) Afrika ülkelerinden gelenler. Mısır, Senegal, Nijerya.
- f) Diğerleri.

Türkiye'den, 1960'lı yıllardan itibaren başta Almanya (Batı Almanya) olmak üzere Avrupa ülkelerine (Fransa, Avusturya, İsviçre, Belçika, Hollanda, İsveç) çalışmak amacıyla dış göç hareketi yaşanmıştır (Darkot, 1963, s. 53). Yıllar sonra bu ülkelerde doğarak yükseköğretim çağına gelen Türk ailelerin çocukları öğretmen olabilmek için Fakültemize başvurmuşlardır (Tablo 2).

Tablo 2: Türkiye Dışı Doğumluların Bölümlerdeki Dağılımı

Ülkeler	Yabancı Diller Bölümü	İlköğretim Bölümü	Eğitim Bilimleri Bölümü	Türkçe Bölümü	TOPLAM
Almanya	263	7	4	0	274
Bulgaristan	14	7	2	0	23
İsviçre	20	0	0	0	20
Fransa	17	0	0	1	18
Yunanistan	12	0	2	0	14
Avusturya	9	0	0	0	9
Sırbistan-Karadağ	3	4	1	0	8
Türk Cumhuriyetler	5	0	2	0	7
Belçika	3	0	0	0	3
İran	1	1	1	0	3
Diğer	15	1	5	1	22
TOPLAM	362	20	17	2	401

Yukarıdaki tablodan (401) yurtdışı doğumlunun (274) gibi çok büyük bölümünün Almanya doğumlu oldukları gözlenir. Bulgaristan doğumlu (23) soydaşımız ikinci sıraya yerleşmiştir. Yurtdışı doğumluların en fazla talepte buldukları bölüm Yabancı Diller Eğitimi Bölümüdür. Özellikle, Almanya doğumluların hemen tamamı, bu bölümün Almanca Öğretmenliği programına kayıtlıdır (Tablo 2).

B. Türkiye Doğumlular

1) Yabancı Diller Eğitimi Bölümü

I-IV. sınıflar ve mezun olan öğrenci sayısı ile Fakültenin en kalabalık bölümü, Yabancı Diller Eğitimi Bölümüdür (1.593). Öğrenci sayısı ile, Fakülte toplamının yarısından fazlasını (%56) oluşturur. Bölümde üç program, İngiliz Dili Eğitimi, Alman Dili Eğitimi ve Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dallarında vardır. Bölümün önemli bir özelliği, yurtdışı doğumluların fazlalığıdır. Çoğu Avrupa'da doğmuş Türklerin oluşturduğu (362) yurtdışı kökenli öğrenci mevcuttur. Aşağıdaki tabloda I-IV. sınıflar ve mezunların Anabilim Dallarına dağılımları gösterilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3: Yabancı Diller Bölümü, I-IV. sınıflar ve mezunların Anabilim Dallarına dağılımları

Sınıflar	İngiliz Dili Eğitimi	Alman Dili Eğitimi	Fransız Dili Eğitimi	TOPLAM
I	112	58	6	176
II	111	56	5	172
III	111	47	20	178
IV	180	44	26	250
I-IV Toplamı	514	205	57	776
Mezunlar	407	229	181	817
Genel Toplam	921	434	238	1.593

Tabloda, İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalının ağırlığı belirgindir. İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı, bölümün (%58) gibi önemli kısmını oluşturur ve tek başına (921) öğrenci sayısı ile Fakülte toplamında (%32) gibi bir paya sahiptir. Bu sayı, diğer bölümlerin toplamından daha yüksektir. Anabilim Dalına talep, yurtiçi ağırlıklıdır.

Mezunlarıyla birlikte, (434) öğrencisi olan Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı ikinci sıradadır. Anabilim Dalı aynı zamanda yurtdışı doğumlu Türk öğrencilerin çokluğuyla dikkat çeker. Programa, Almanya, Avusturya, İsviçre doğumluların, ilk kuruluş yıllarında yoğun başvurusu olmuştur. İleriki yıllarda talep hafifleme eğilimine girmiştir. En yoğun ilgi, Almanya'daki Türklerden gelmektedir.

Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı (238) sayıyla bölümde üçüncü sırada gelir. Bu sayının (181)'ini ilk yıllardaki mezunlar oluşturur. Daha sonra devreye giren I-IV. sınıflar toplamının sadece (57) olması, ilginin azaldığını açıklar. Ülke dışı doğumlularda, Fransa, Belçika, Senegal gibi, Fransızca anadili olan ülkeler ağırlıktadır.

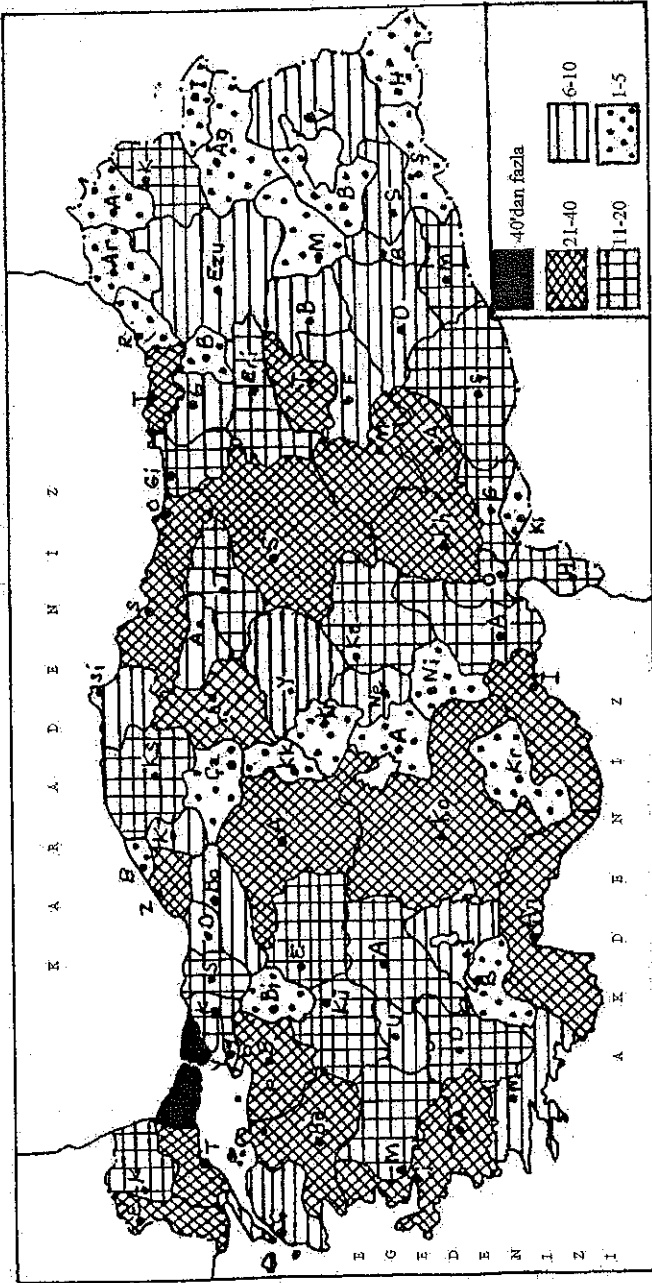
Tablo 4. Yabancı Diller Eğitimi Bölümünde, öğrenci sayısı bakımından ilk ve son sıradaki iller.

EN FAZLA	
İller	Sayı
İstanbul	402
Edirne	41
Ankara	39
Antalya	28
İzmir	27
Zonguldak	26
Balıkesir	24
Bursa	23
İçel	23
Konya	23

EN AZ	
İLLER	SAYI
Hakkâri, Iğdır, Siirt, Yalova, Şırnak	1
Ağrı, Karaman	2
Ardahan, Gümüşhane, Niğde, Karabük, Kilis, Yozgat	3

Yabancı Diller Eğitimi Bölümünde (1.231) Türkiye doğumlu öğrenci vardır. Yurtiçi doğumlular (362) kişidir. Türkiye doğumluların ülkedeki dağılımında Batı Anadolu'nun öne çıktığı görülür [Harita 2]. Marmara Bölgesinde İstanbul tek başına (402) öğrenci yollamıştır. Aynı bölgeden Edirne (41), İstanbul'u izler. İç Anadolu Bölgesi'ndeki başkent ve ikinci büyük şehrimizin bulunduğu Ankara ili üçüncüdür. Fakülte'deki Ankara ili doğumlu (56) öğrencinin (39)'u, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü'nü seçmiştir. Edirne ili doğumlu (56) öğrencinin (41)'i, Isparta doğumlu (13) öğrenciden (10)'u, Antalya doğumluların (39)'unun (28)'i, nihayet Bilecik doğumlu (5) öğrencimizden (4)'ü bu bölümde eğitim almıştır. Marmara Bölgesi ile yurtdışı doğumluların yoğun ilgisi, diğer coğrafi bölgeleri çok küçük ölçekte bırakmıştır.

Tabloda, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinden az öğrenci gönderen iller kolaylıkla seçilir. Fakülte'de (16) öğrencisi olan Siirt'in, Yabancı Dillerde sadece (1) öğrencisi vardır. Fakülte'de (9)'ar öğrencileri bulunan Doğu Anadolu'daki Hakkâri ile Iğdır İllerinin (1)'er öğrencileri mevcuttur. Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki Mardin, Batı Anadolu'daki birçok ili geride bırakacak şekilde Fakülte'ye (27) öğrenci göndermiştir. Oysa, Yabancı Dillerde sadece (5) Mardin doğumlu öğrenci vardır. Bölümün karakteristik özelliklerinden bir diğeri, kız (bayan) öğrencilerin çokluğudur. Gerçekten, bölümler arasında kız öğrencilerin tercihlerini en fazla kullandıkları Yabancı Diller Eğitimi Bölümü'dür. Toplamın (%66)'sını kız, (%34)'ünü erkek öğrenciler oluşturmaktadır.



Harita 2: Yabancı Diller Eğitimi Bölümü'ne olan talebin illere göre dağılımı.

2) İlköğretim Bölümü

İlköğretim Bölümü, mezunlarıyla birlikte, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü'nden sonra sayısal olarak ikinci sırada yer alır. Bölümün eğitim gören öğrenci sayısı (679)'dur. Bu oran, Fakülte toplamının (%24)'ünü oluşturur. Bölümün dört anabilim dalındaki öğrenci sayıları birbirine yakındır.

Tablo 5. İlköğretim Bölümü Anabilim Dallarında toplam öğrenci sayıları.

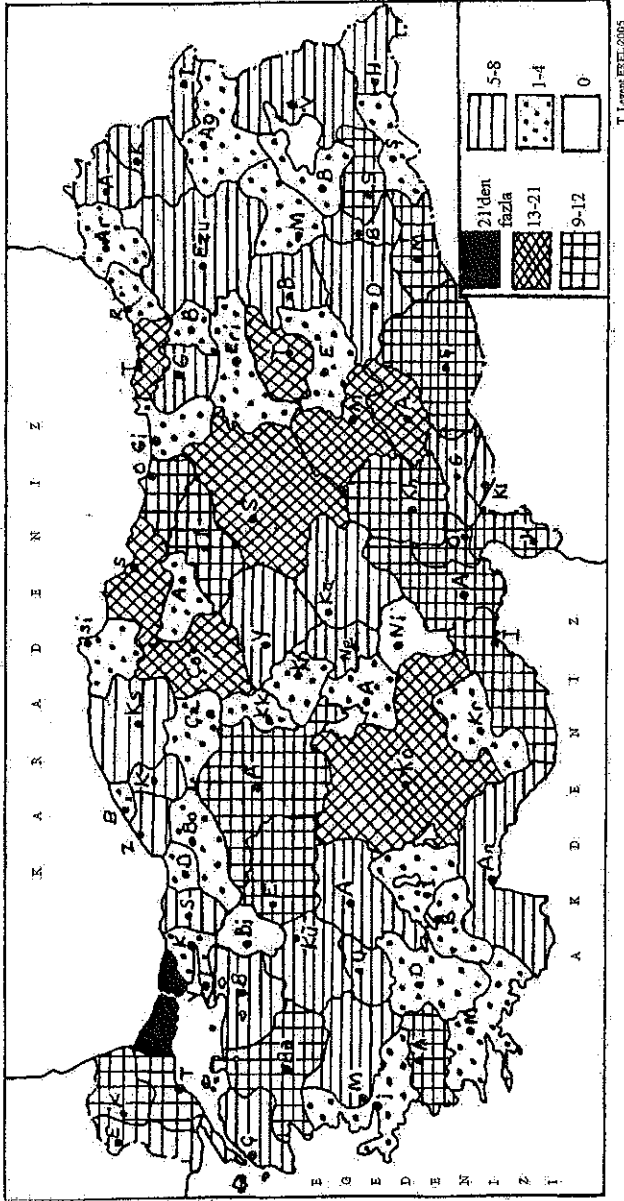
Anabilim Dalı	Öğrenci Sayısı	%
Fen Bilgisi Eğitimi	168	24,7
Sosyal Bilgiler Eğitimi	172	25,3
Matematik Öğretmenliği Eğitimi	169	24,9
Sınıf Öğretmenliği Eğitimi	170	25,0
Bölüm Toplamı	679	99,9

Sınıflardaki öğrenci sayıları incelendiğinde, I-IV. sınıflar arasında farkın olduğu tespit edilir. IV. Sınıflarda (107) öğrenci varken, öğrenci sayısı her yıl artmış, ilk mezunlar verildiğinde I. sınıfların toplamı (222)'yi bulmuştur.

Tablo 6. İlköğretim Bölümü Anabilim Dallarındaki sınıflarda öğrenci sayıları.

Sınıflar	Fen Bilgisi Eğitimi	Sosyal Bilgiler Eğitimi	Matematik Öğretmenliği Eğitimi	Sınıf Öğretmenliği Eğitimi	TOPLAM
I	54	57	55	56	222
II	54	54	53	53	214
III	35	33	34	34	136
IV	25	28	27	27	107
TOPLAM	168	172	169	170	679

Bölümde (659) Türkiye doğumlu, (20) ülke dışı doğumlu öğrenci bulunmaktadır. (659) Türkiye doğumlunun ülke genelinde dağılımı incelendiğinde, iç bölgelerde yoğun bir alanla karşılaşılır. [Harita.3] Gerçekten ilk sırayı (117) ile alan İstanbul bir yana bırakılırsa, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ili Adıyaman (21) ikinci, İç Anadolu'daki Sivas (17) ve Doğu Anadolu'daki Tunceli (17) üçüncü, Malatya (16) dördüncü, Karadeniz Bölgesi iii Çorum (14) beşinci sırada yer alır.



Harita 3: İlköğretim Bölümü'ne olan talebin illere göre dağılımı.

Tablo 7. İlköğretim Bölümü, öğrenci sayısı bakımından ilk ve son sıradaki iller.

EN FAZLA	
İller	Sayı
İstanbul	117
Adıyaman	21
Sivas	17
Tunceli	17
Malatya	16
Çorum	14
Konya	13
Samsun	13
Trabzon	13
Aydın	12
Ordu	12
Siirt	12

EN AZ	
İller	Sayı
Bilecik, Niğde, Yalova	0
Aksaray, Çankırı, Kırıkkale, Muş	1
Barın, Bayburt, Karaman, Kırşehir, Rize, Şımak	2

Fakültede (34) Tunceli doğumlu öğrencimiz vardır ve bu sayının yarısı bu bölüme kayıtlıdır. Yine (11) Gümüşhane ili doğumunun (8)'i, Hakkâri doğumlu (9) öğrenciden (6)'sı İlköğretim Bölümü'nü seçmişlerdir. Açıklananlar, sıralamaya girmeyen, ancak gözden kaçırılmaması gereken verilerdir (Tablo 7).

İlköğretim Bölümü'nün ülke içinde dağılımını gösteren haritada [Harita 3], Fakülte geneli dağılımına uymayan bir diğer karakter, batıdaki Ege kıyılarında karşılaşılan düşük değerlerdir. Üçüncü büyük ilimiz İzmir Fakülte'ye (40) öğrenci göndermiştir. Bölümde ise İzmir ili doğumlu sadece (4) öğrenci vardır. Bölüm, ilçe-köy yerleşmeleri doğumluların, il merkezi doğumlularından fazla olmasıyla karşımıza çıkar. Bölümde (383) ilçe-köy doğumluya karşılık, (276) il merkezli doğumlu öğrenci vardır.

3) Eğitim Bilimleri Bölümü

Bölümdeki I-IV. sınıflarda (195) öğrenci vardır. Mezunlarla eğitim görenlerin toplamı (412) kişiye ulaşır. Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitimde Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı'na bağlı programa öğrenci olarak Rehber öğretmen yetiştirmektedir. Aşağıdaki tablodan sınıflardaki öğrenci sayılarının birbirine çok yakın olduğu gözlenmektedir (Tablo 8). Türkiye doğumlu (395), yurtdışı kökenli (17) öğrenci vardır.

Tablo 8. Eğitim Bilimleri Bölümü toplam öğrenci sayısı.

Sınıflar	Öğrenci Sayısı
1	55
II	48
III	44
IV	48
Toplam	195
Mezunlar	217
Genel Toplam	412

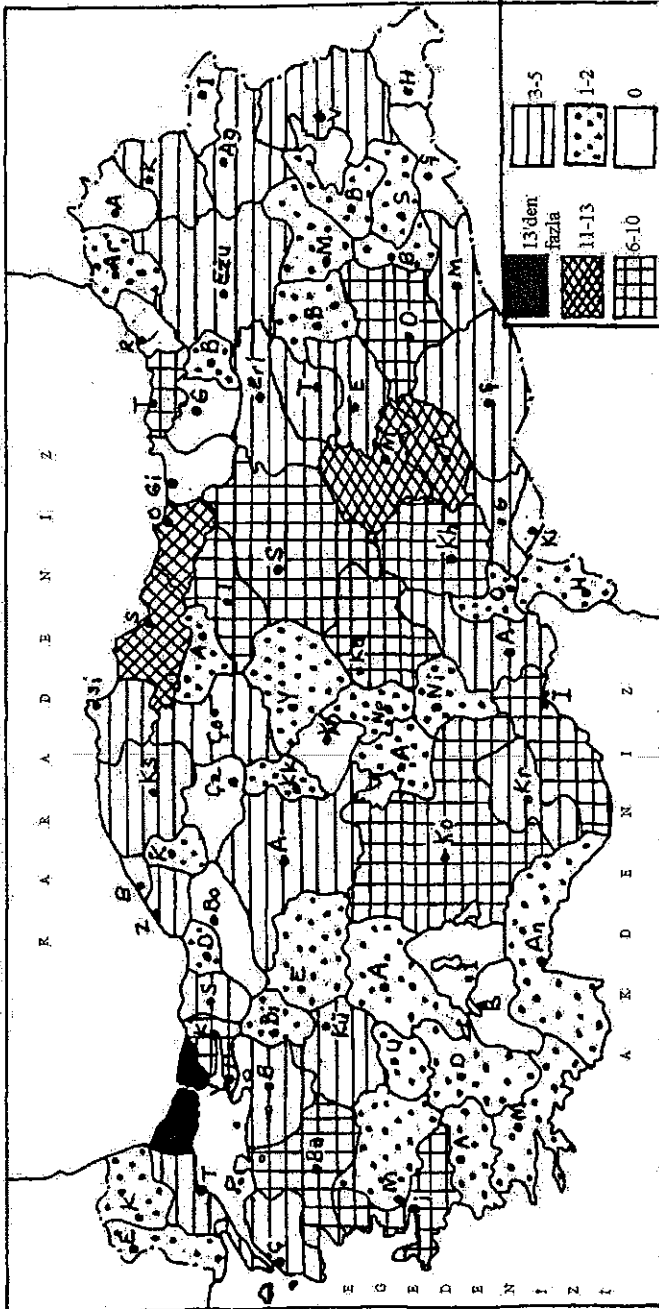
EN AZ	
İLLER	SAYI
Bolu, Burdur, Çankırı, Giresun, Gümüşhane, Hakkâri, Isparta, Kırşehir, Rize, Şırnak, Bartın, Ardahan, Iğdır, Kilis	0

(395) Türkiye doğumunun bölgelere ve illere göre dağılımında, Marmara Coğrafi Bölgesi İstanbul ili doğumlarının fazlalığından yine öne çıkar [Harita 4.]. İstanbul (141) öğrenciyle birincidir. İstanbul'u, Karadeniz ili olan Samsun (13), Doğu Anadolu Bölgesi'nden Malatya (12), diğer bir Karadeniz ili olan Ordu (12) izler. Güneydoğu Anadolu Bölgesi ili Adıyaman (11), Ege Bölgesi illerinin tamamının önünde yer alır. Öğrenci yollamayan on dört ilden dördü (Bartın, Gümüşhane, Giresun, Rize), Karadeniz coğrafi bölgesindedir.

Fakülte'ye (22) öğrenci yollayan Giresun'un, bölümde öğrencisi yoktur. Yine Fakülte'de (56) öğrencisi olan Edirne doğumlu sadece (1) öğrenci mevcuttur (Tablo 9).

Tablo 9. Eğitim Bilimleri Bölümü, Öğrenci sayısı bakımından ilk ve son sıradaki iller.

EN FAZLA	
İLLER	SAYI
İstanbul	141
Samsun	13
Malatya	12
Ordu	12
Adıyaman	11
Kayseri	8
Balıkesir	7
Kocaeli	7
Sivas	7
Trabzon	7



Harita 4: Eğitim Bilimleri Bölümü'ne olan talebin illere göre dağılımı.

Fakülte'ye (22) öğrenci yollayan Giresun'un, bölümde öğrencisi yoktur. Yine Fakülte'de (56) öğrencisi olan Edirne doğumlu sadece (1) öğrenci mevcuttur (Tablo 9).

Tablo 9. Eğitim Bilimleri Bölümü, Öğrenci sayısı bakımından ilk ve son sıradaki iller.

EN FAZLA	
İLLER	SAYI
İstanbul	141
Samsun	13
Malatya	12
Ordu	12
Adıyaman	11
Kayseri	8
Balıkesir	7
Kocaeli	7
Sivas	7
Trabzon	7

EN AZ	
İLLER	SAYI
Bolu, Burdur, Çankırı, Giresun, Gümüşhane, Hakkâri, Isparta, Kırşehir, Rize, Şırnak, Bartın, Ardahan, Iğdır, Kilis	0

İl merkezleri ile ilçe-köy yerleşme yeri doğumlular karşılaştırıldığında bir değişkenlik ortaya çıkar. Bölüm öğrenci toplamı göz önüne alındığında il merkezi doğumlular (217) sayısı ve (%55)'lik payla, ilçe-köy doğumluların (178) kişisi, (%45) önüne geçerler. Buna karşılık I-IV. sınıflardaki karşılaştırma daha farklıdır. Sınıflar toplamındaki (189) Türkiye doğumludan il merkezlerinden gelenler (83) sayısı (%47)'ye gerilemiş, ilçe-köy doğumlular (100) toplam ve (%53) payla birinci durumdadır. Bölüme talep yıllar geçtikçe ilçe-köy doğumlular lehine gelişme göstermiştir.

4) Türkçe Eğitimi Bölümü

Bölüm Türkçe öğretmeni yetiştirmektedir. Mezun olan öğrenciler, yan-dal Sosyal Bilgiler Öğretmenliği olmasından dolayı aynı zamanda Sosyal Bilgiler Öğretmeni olarak da atanabilmektedir. I-IV. sınıflarında (167) öğrenci vardır. Bu öğrencilerin (165)'i yurtiçi doğumludur. Yurtdışı doğumlu (2) öğrenci vardır (İran ve Moğolistan). Tabloda belirtildiği üzere her yıl öğrenci sayısı artmaktadır. IV. sınıfta (28) kişi olmasına karşılık, I. sınıfa alınanların sayısı (53)'e yükselmiştir (Tablo 10).

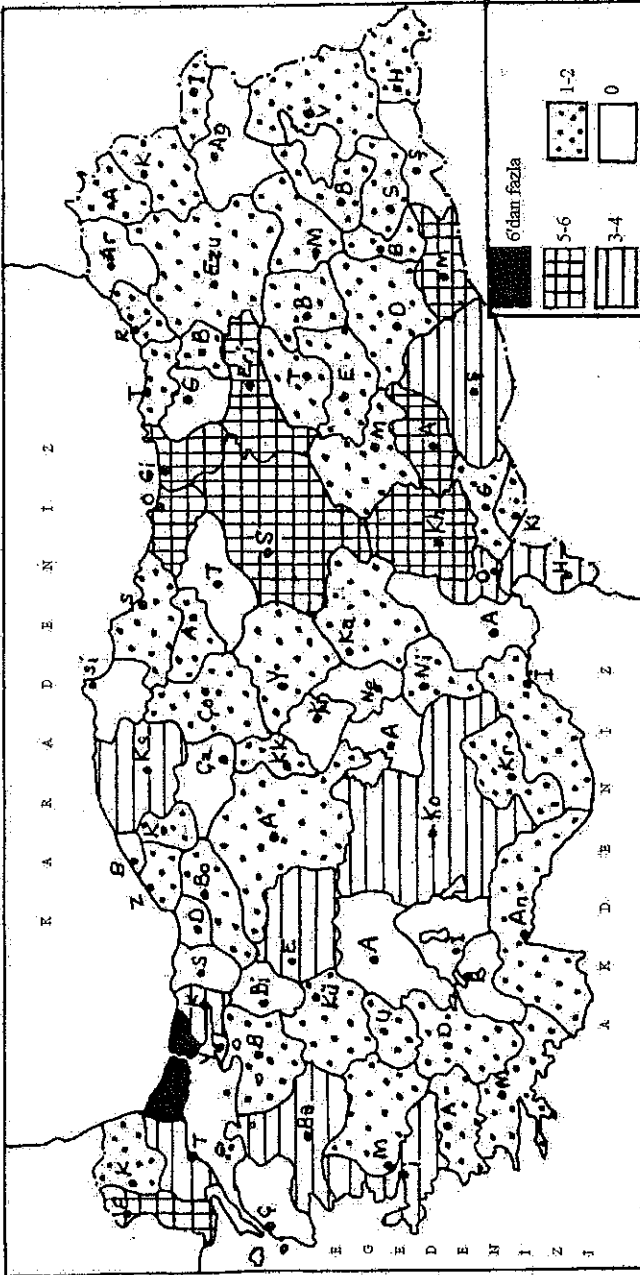
Tablo 10. Türkçe Eğitimi Bölümünün toplam öğrenci sayısı.

EN AZ	
İller	Sayı
Adana, Afyon, Ağrı, Artvin, Bilecik, Burdur, Çanakkale, Çankırı, Gümüşhane, Isparta, Kırşehir, Nevşehir, Sakarya, Sinop, Tokat, Aksaray, Şımak, Bartın, Yalova, Düzce	0

Bölüme (29) öğrenci gönderen İstanbul ili birincidir. Edirne, Mardin, Sivas (6) öğrenciyle İstanbul'u izlerler. Öğrencilerin sayıca az olmaları nedeniyle, yirmi gibi yüksek sayıda ii, öğrenci yollamamıştır (Tablo 11). Bunların arasında Fakülte'de (25)'er öğrencisi bulunan Adana ve Afyon da vardır. (56) öğrenci yollayan Ankara'nın sadece (2), toplam (39) öğrencisi olan Antalya ile, (34) öğrencisi olan Tunceli'nin bölümde ancak (1)'er öğrencileri bulunmaktadır. Türkçe Eğitimi Bölümü'nde ilçe-köy yerleşmeleri doğumlular ağırlıktadır. Türkiye doğumlu (165) öğrenciden (100)'ü, yani (%61)'i, ilçe-köy yerleşmesi kökenlidir. İl merkezi doğumlu (65) öğrencinin payı (%39)'dur [Harita 5].

Tablo 11. Türkçe Eğitimi Bölümü, öğrenci sayısı bakımından ilk ve son sıradaki iller.

EN FAZLA		Sınıflar	Öğrenci Sayısı
İller	Sayı		
İstanbul	29	1	54
Edirne	6	II	52
Mardin	6	III	33
Sivas	6	IV	28
Adıyaman	5	Toplam	167
Erzincan	5		
Giresun	5		
Kahramanmaraş	5		
Ordu	5		



Harita 5: Türkçe Eğitimi Bölümü'ne olan talebin illere göre dağılımı.

III) FAKÜLTE'DE TÜRKİYE DOĞUMLU ÖĞRENCİLERİN COĞRAFİ BÖLGELERE-İLLERE GÖRE DAĞILIMI

Fakülte'nin kuruluş yerinden dolayı Türkiye doğumlu (2.450) öğrencisinin ülkedeki dağılımında, Marmara Coğrafi Bölgesinin ilk sıraya yerleştiği aşağıdaki tabloda görülür. Marmara Bölgesi illerinde doğan (967) öğrenci mevcuttur. Bu değer, toplam Türkiye doğumluların (%40)'a yakınına oluşturur. İstanbul ili doğumlu (689) öğrenci tek başına tüm Türkiye doğumlu toplamının (%28)'inden fazladır. Bölgedeki diğer illerde sayı düşer, Edirne (56), Balıkesir (45), İstanbul'u izlerler. Bilecik (5), Yalova (4) en az öğrenci gönderirler. Köklü bir eğitim Fakültesi olan Necatibey Eğitim Fakültesi'nin bulunduğu Balıkesir'den gösterilen ilgi oldukça fazla ve dikkat çekicidir. Burada deneyimli bir eğitim Fakültesinin bulunması, gençlerin öğretmenlik mesleğine yönelmelerine katkıda bulunmuştur.

Marmara, ülkemizin en kalabalık, yükseköğretimli nüfus oranının en fazla olduğu bölgedir. Türkiye nüfusunun (%26,6)'sı, yükseköğretimli toplamının (%32,9)'u bu bölgededir. Fakültemizdeki Marmara Bölgesi doğumluların oranı (%40)'dır. Bu değer, ülke genelinde hem nüfus hem de yükseköğretimlilerin payından fazladır. Bu değerlendirme bölgede Fakülte'nin tercihinin öne çıktığını kanıtlamaktadır.

İkinci sıradaki bölge (375) öğrenci ve (%15,3)'lük payla Karadeniz'dir. On sekiz ilin bulunduğu Karadeniz Bölgesi'nde, Ordu (47), Samsun (46), Zonguldak (41) ilk sıralara yerleşirler. Bartın (3), Rize (7), sonlardadır. Kuruluşu eski bir üniversitesi olan Trabzon ilinden (32) öğrenci gelmiştir. Karadeniz Bölgesi'nin ülke nüfus toplamındaki payı (%12,5)'dur. Bölgedeki yükseköğretimlilerin oranı ise daha düşük olup (%9,1) kadardır. Fakültemizdeki bölge doğumluların payı, her iki veriyi de geçmektedir. Dolayısıyla Karadeniz Bölgesi'nden, tıpkı Marmara'da olduğu gibi ortalamanın üzerinde bir talep mevcuttur.

Marmara ile Karadeniz Bölgeleri birlikte değerlendirildiğinde, Hasan Ali Yücei Eğitim Fakültesi'nin hizmetinin dağılımı daha açıklık kazanır. Her iki bölge doğumlu (1.342) öğrenci, Türkiye doğumluların yarısını geçerek (%55)'e yaklaşır. Buradan, Türkiye'nin kuzey bölümü, Marmara ile Karadeniz kıyı illeri ağırlıklı hizmet ya da talebin ön plana çıktığı sonucuna varılır. Harita 1'de görülen Doğu Karadeniz kıyısında Rize- Artvin'i içine alan az yoğun adacık, komşu Trabzon'daki üniversitenin çekim alanından kaynaklanmaktadır [Harita.1].

İç Anadolu Bölgesi ile Doğu Anadolu Bölgesi az farkla üçüncü ve dördüncü sıralara yerleşirler. Kuruluşları eskilere giden üniversitelerin bulunduğu İç Anadolu, (269) doğumlunun (%11)'lik payı ile üçüncü sıradadır. İç Anadolu Bölgesi yükseköğretimli nüfus oranıyla (%21,3) ülkemizde Marmara'dan sonra ikincidir. Bölgenin ülke nüfus toplamındaki oranı (%17,1)'dir.

Aradaki fark, yükseköğrenime yönelmenin çokluğunun ifadesidir. Bölge illerine dağılmış üniversitelerin çekiciliği, Fakültemiz genelinde İç Anadolu'yu üçüncülükte bırakmıştır. Ankara (56), Sivas (46), Konya (45) ilk üç ildir. Çankırı (5), Kırşehir ve Niğde (6) öğrenci sayılarıyla sonlardadır. Başşehrimizin bulunduğu Ankara ili, üniversite sayısının çokluğuna rağmen ilk üç arasında yer almıştır (Tablo 12).

Tablo 12. Öğrenci sayısı bakımından ilk ve son sıradaki iller.

İLK ON SIRADAKİ İL	
İller	Öğrenci Sayısı
İstanbul	689
Ankara, Edime	56
Adıyaman	53
Ordu	47
Samsun, Sivas	46
Balıkesir, Konya	45
İçel, Malatya	42
Zonguldak	41
İzmir	40
Antalya	39

SON SIRADAKİ İLLER	
İller	Öğrenci Sayısı
Bartın, Şımak	3
Yalova	4
Bilecik, Çankırı	5
Kırşehir, Niğde	6
Burdur, Rize, Aksaray	7

İstanbul'a uzaklığı, doğal ve ekonomik zorluklara karşın, Doğu Anadolu Coğrafi Bölgesi illeri doğumlu (246) öğrenci vardır. Bölgenin Fakülte genelinde payı (%10)'dur. Doğu Anadolu az bir farkla İç Anadolu Bölgesi'nin önüne geçerek dördüncü sırayı almıştır. (%10)'luk pay, bölgenin ülke nüfus toplamındaki (%9,1)'lik oranın üzerindedir. Doğu Anadolu Bölgesi yükseköğretimlilerin genel toplamdaki (%5,5) olan payının neredeyse iki katıdır. Bu karşılaştırmalar, Doğu Anadolu Bölgesi doğumlu nüfusun, Fakültemize ve öğretmenlik mesleğine sıcak yaklaşımını kanıtlar. Malatya (42), Tunceli (34) en fazla, Ağrı (8), en az Hakkâri, Muş, Iğdır (9) öğrenci yollarlar.

Batı ve güney kıyılarını içine alan coğrafi bölgelerde, öğrenci sayısında düşme vardır. Akdeniz Bölgesi (204) öğrenci sayısı ve (%8,3)'lük payla beşincidir. Marmara Bölgesi'ne güneyden komşu kıyı bölgesi Ege (119) öğrenci sayısı ve (%8,1)lik payla altıncı sıradaki bölgedir.

Akdeniz Bölgesi'nde İçel (42), Antalya (39) en fazla, Burdur (7), Isparta (13) sayısal olarak en gerilerdedir. Gerçekten haritada, Isparta ile Burdur'u içine alan düşük değerli adanın, Ege'deki Muğla ile birleşerek denize sokulduğu belirgindir. [Harita 1.] Akdeniz Coğrafi Bölgesi'nin Türkiye nüfus toplamındaki payı (%12,8), Türkiye yükseköğretim alan nüfusundaki değeri ise (%12,5)'dur.

Bölgenin her iki verisi de Fakültemizdeki bölge doğumluların (%8,3)'lük payının üzerinde olup, talep azlığının ifadesidir.

Ege kıyı bölgesi, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi'nin kuruluş yeri Marmara Bölgesi'ne komşu olmasına rağmen (%8,1) değerle sondan ikincidir. Buna karşılık bölgenin ülke nüfus toplamındaki payı (%13,2), yükseköğretimli toplamındaki oranı (%14,6)'dır. Türkiye genelinde yükseköğretimli nüfus sıralamasında üçüncü gelir. Başvuruların azlığı, kültür şehri İzmir'deki üniversitelerin çokluğuyla açıklanabilir. İzmir (40), Aydın (37) ilk iki sırada, Muğla (12), Uşak (13) sondaki illerdir.

Güneydoğu Anadolu, en az sayıda öğrencisi olan bölgedir. Bununla birlikte bölgede eğitimle ilgili ilginç istatistikî veriler karşımıza çıkar. Türkiye nüfusunun (%9,8)'i Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşamaktadır. Oysa ülkede yükseköğretim yapmış olanların sadece (%4,1)'i buradadır. Her iki veri arasında (-5,7) gibi üzerinde durulması gereken bir fark vardır. Bu değer, coğrafi bölgeler arasında en fazla olanıdır. Fakültemizde Güneydoğu Anadolu Bölgesi kökenlilerin sayısı (190), toplamdaki oranı (%7,8)'dir. Bu karşılaştırma, genç nüfusun üniversiteye ve öğretmenlik mesleğine yaklaşımının göstergesidir. Adıyaman (53), Mardin (27) en fazla, Şırnak (3), Kilis (9), en az öğrenci gönderen illerdir. İlk sırayı alan Adıyaman, Türkiye illeri arasında dördüncü sıradadır.

IV) İSTANBUL İLİ DOĞUMLULAR

Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, tarihî ve kültürel merkez olan İstanbul'da eğitim vermektedir. Bu nedenle Fakülte'deki İstanbul doğumluların ayrı bir yeri ve ağırlığı vardır. Fakülte'deki Türkiye doğumlu (2.450) öğrencinin doğum yerleri göz önüne alındığında, ülkemizin en kalabalık kentinin bulunduğu İstanbul'un açık ara ile öne çıkması gayet doğaldır. İstanbul ili doğumlu (689) öğrenci vardır. (56) öğrenci sayısı ile ikinci ve üçüncü sıraları paylaşan Ankara ve Edirne illerine çok büyük fark yapmaktadır. İstanbul doğumlu (689) öğrenci, Fakülte toplamının (%24)'ünü, Türkiye doğumlular toplamının (%28)'ini oluşturacak biçimde ağırlıklıdır (Tablo 13).

Tablo 13. İstanbul doğumluların bölümlere göre dağılımı.

Bölüm	Öğrenci Sayısı	Bölüm Toplamına Oranı
Yabancı Diller Eğitimi	402	(1.231) %32
Eğitim Bilimleri	141	(395) %35
İlköğretim	117	(659) %17
Türkçe Eğitimi	29	(165) %16
TOPLAM	689	(2.450) %100

SONUÇLAR

- 1) Fakülte toplamında ülke dışı doğumlu (401) öğrenci, toplamın (%14) gibi yüksek bir kısmını oluşturur. Ülke dışı doğumluların (274)'ü Almanya'daki Türkî ailelerin çocuklarıdır. Bunun dışında, Fakültemiz Türkî Cumhuriyetlerden gelenlere ve diğer komşu ülke öğrencilerine eğitim hizmeti vermektedir.
- 2) İlk mezun verildiği 2004 yılında en kalabalık bölüm (1593) öğrenciyle Yabancı Diller Bölümü'dür. Edebiyat Fakültesi'nden geçiş yapanlar bu sayının çoğalmasına yol açmıştır. İleriki yıllarda bu sayı giderek düşmüştür.
- 3) Türkiye doğumlu (2450) öğrencinin (%40)'a yakını Marmara Bölgesi illeri doğumlular oluşturur. İstanbul ili doğumluların sayısı (689)'dur. Kuruluş amacına da uygun olarak, Fakültemizin İstanbul ve yakın çevre illeri ağırlıklı hizmet verdiği ortaya çıkar.
- 4) Doğu Anadolu Bölgesi illeri yüksek sayıda öğrenci göndermesiyle dikkati çekerler. Doğu Anadolu'da "Anadolu Öğretmen Liseleri"nin katkıları, meslek seçeneklerinin az olması öğretmenlik mesleğine olan ilgiyi yoğunlaştırmıştır.

Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi üç kıtada Asya, Avrupa ve Afrika Kıtaları'ndaki ülkelerden gelen öğrencilere eğitim vermektedir ve bu özellik Türkiye'nin "üç kıta arasında" şeklinde tanımlanan coğrafi konumuna da uymaktadır.

KAYNAKÇA

- Türkiye 2000 Genel Nüfus Sayımı: Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri. T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE), Yayın No: 2759, Ankara 2003.
- Darkot B (1963). Türkiye İktisadi Coğrafyası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, No: 1307, Coğrafya Enstitüsü Yay. No: 51, İstanbul.
- (DİE), T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü (1995). Türkiye'nin Nüfusu 1923-1994.
- Demografik Yapı ve Gelişme, 21. Yüzyıl Projeksiyonları, Ankara.
- Kılıç, M (2002). 2000-2001 akademik yılında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi 1. sınıflarına kayıt yaptıran öğrencilerin bazı değişkenlere göre incelenmesi, İ.Ü. Eğitim Fakültesi 3 (3), 36-49.